

El 2007, l'execució de les inversions reals per part de l'administració espanyola va arribar al 95,1% del que s'havia pressupostat. Una quadratura força precisa dels comptes públics, que permet als seus responsables d'apuntar-se un punt al capítol de gestió de la despesa pública. Però les xifres es desmunten en el capítol de Foment, que, de fet, s'endú prop del 90% de la despesa pública total.

Des del 2002 fins al 2007, aquesta partida només s'ha materialitzat en un 85% de mitjana, és a dir, que el 15% dels diners que cada any s'havien destinat a infraestructures de tota mena ha quedat sense sortir de la caixa estatal. Aquests diners no desapareixen del mapa, sinó que s'acumulen per als exercicis següents, però no necessàriament aniran destinats al mateix territori que ha perdut la inversió per manca d'execució.

En el cas de Catalunya, el País Valencià i les Illes, les balances fiscals ja evidencien un desequilibri entre allò que aporten i allò que reben finalment en forma d'inversions, però a l'espòli fiscal s'hi afegeix un percentatge d'execució de pressupostos generals de l'estat més baix que la mitjana de l'estat espanyol. A Catalunya, durant

Els Països Catalans són objecte d'un espòli fiscal històric fruit d'un sistema de caixa única que també es tradueix en una part minsa del pastís pressupostari de l'estat. Però un cop fets els pressupostos, encara es rebla el clau amb una altra clatellada: el percentatge d'execució de les inversions previstes a casa nostra és set punts més avall que la mitjana de l'estat espanyol.

L'espòli de l'espòli

el període 2002-2007, es va executar de mitjana el 73,8% de la partida pressupostada per a Foment i a les Illes Balears aquest percentatge baixa fins al 71,2%. El País Valencià arriba a la franja mitjana de l'estat espanyol, amb un 85,7% dels pressupostos executats, si bé fins l'any 2002 mantenia uns índexs d'execució vint punts més

avall que la mitjana, i ara encara paga les conseqüències d'aquells incompliments pressupostaris.

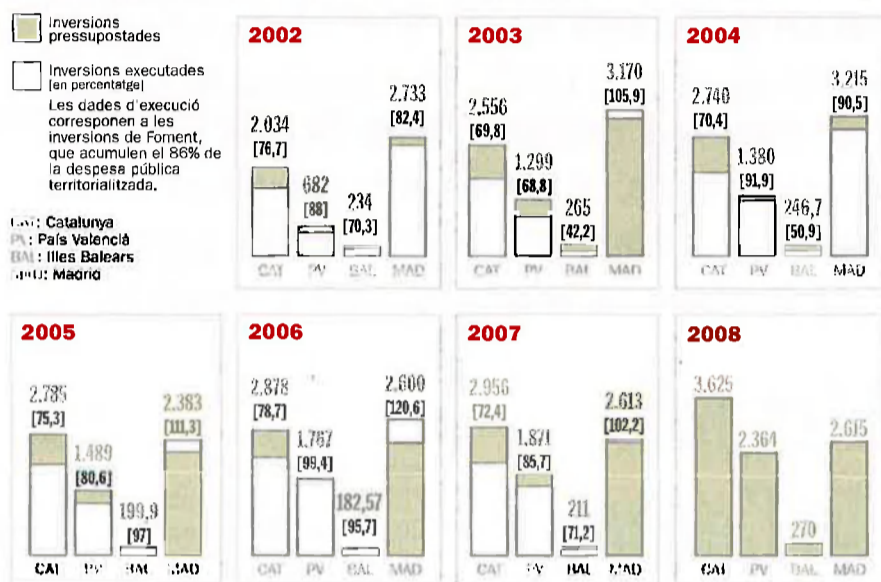
En conjunt, als Països Catalans l'any 2007 només es van executar el 77,2% de les inversions previstes, i en tot el període 2002-2007 aquest percentatge se situa en el 76,9%, és a dir, set punts inferior a la mitjana de l'estat espanyol.

Allò que els pertoca i el dels altres. A l'altre extrem hi ha els privilegiats que no únicament veuen executat el 100% del seu pressupost, sinó que encara reben més inversions extra que quedaven fora de la partida aprovada pel Congrés espanyol. És el cas, per exemple, d'Aragó, que el 2003 va rebre un 168% d'inversions en el capítol de Foment, és a dir, un 68% més del que estableixen els pressupostos generals de l'estat (PGE). El 2004 i el 2005, aquesta comunitat va rebre un 133% d'inversions, un percentatge que el 2006 va baixar al 87%, però que el 2007 es va tornar a enfilar fins al 124%, tal com consta a l'anuari estadístic del Ministeri de Foment i els informes econòmics i financers de l'executiu espanyol dels anys corresponents. La comunitat de Madrid també pateix de sobreinversió. Des del 2003, el capítol de Foment dels pressupostos executats per a aquest territori supera el 100%, igual com Extremadura i Cantàbria. En el cas del País Basc i Navarra, que es regeixen pel sistema foral, les inversions estatals i els percentatges d'execució són molt menors. A Galícia, durant els anys de govern PP a Madrid, les inversions en el capítol de

Catalunya acumula una llarga llista de déficits en infraestructures. La disposició addicional tercera de l'Estatut obliga l'estat a invertir-hi tant com la contribució de Catalunya al PIB espanyol.

Inversions reals de l'estat espanyol als Països Catalans i execució

Font: Ministeri d'Economia i Hisenda, memòria anual del Ministeri de Foment, informes econòmics i financers de l'estat espanyol i INE

Foment van superar el 100%, mentre que del 2004 al 2007 han caigut fins a prop del 80%.

El panorama per al tancament de l'exercici d'enguany no és pas gaire més esperançador que en anys anteriors. I encara menys quan la reforma del model de finançament de les comunitats autònomes hauria d'anar totalment vinculada als pressupostos del 2009. En el cas de Catalunya, a mitjan any l'estat d'execució de les inversions previstes a la disposició addicional tercera de l'Estatut ja pressupostades només arribava al 21,4%, tal com va denunciar ERC al Congrés espanyol. Si es manté aquest ritme d'execució, podria escaure's la paradoxa que en aquest capítol el 2008 fos pitjor que abans de l'acord sobre la disposició addicional tercera de l'Estatut. Aquesta disposició estableix que la inversió en infraestructures de l'estat a Catalunya, excloent el Fons de Compensació Interterritorial (FCI), s'ha d'equiparar al pes de l'economia catalana en el PIB del conjunt de l'estat (18,8%). Això no obstant, els PGE per a l'any 2008 van establir que Catalunya rebria el 14,9% de la inversió regionalitzada que l'estat realitzarà a les comunitats autònomes.

La culpa és de les autonomies?

Ara bé, qui és el responsable últim que s'executin els pressupostos de l'estat? Queda clar que és l'executiu espanyol, que distribueix els diners en partides que corresponen a competències cedides en exclusiva a les comunitats autònomes i les que corresponen a les inversions que són competència de l'estat, com és el cas de Foment. Per tant, la responsabilitat que els diners rebuts acabin a la destinació prevista la té qui n'exerceix la competència. La màxima desproporció entre la xifra pressupostada i l'executada sempre és en les competències exclusives de l'estat.

I en el cas que sigui una matèria a mans dels governs autonòmics, l'estat sempre troba una justificació per a qualsevol incidència pressupostària. De fet, quan l'executiu de Zapatero va fer balanç del 2007, va vantar-se que el Ministeri de Foment havia executat el 98% de les inversions previstes, amb una licitació al final d'aquesta legislatura que ha de superar d'un 70% la de l'anterior. Però quan es va arribar al capítol d'habitatge, un dels problemes estructurals més importants de la societat, la qui era ministra de l'Habitatge durant el 2006, María Antonia Trujillo, va culpar les autonomies de l'escassa

feina feta en habitatges de protecció, car l'execució no havia arribat ni al 60% de la quantitat prevista. L'explicació era clara: "El ministeri finança les ajudes per a aquests habitatges, no les gestiona. I si les comunitats no gestionen aquestes ajudes, el ministeri no les pot finançar." Trujillo va acusar directament els ajuntaments d'aquest desgavell, i assegurà que "hi ha governs locals que no volen col·laborar i prefereixen construir més que llogar".

Cercar capital privat per avançar.

Així, mentre el Ministeri de Foment espanyol no executa el 100% de les inversions previstes a casa nostra, els projectes d'infraestructures es retarden cada vegada més. Això fins al punt que les administracions comencen a buscar finançament privat per desencallar projectes. A Catalunya, el govern ha cercat noves fórmules per a finançar les obres de la línia 9 del metro de Barcelona. L'actualització dels preus han disparat el pressupost fins a 6.829 milions d'euros –incloent-hi la prolongació de la línia–, cosa que fa impossible d'arribar-hi sense augmentar el deute públic. La línia 9 es finançarà amb l'entrada de capital privat per mitjà d'una concessió a trenta anys per a la construcció, la conservació i el manteniment d'aquesta infraestructura. El nou contracte es podria signar abans de final d'any i l'acord inclourà un pagament inicial de 770 milions corresponents a l'obra ja executada.

Així, doncs, a Catalunya hom cerca finançament privat per a fer front a projectes bàsics i es fan mans i mànigues per descongestionar un sistema sanitari, social i educatiu saturat per manca de diners, cosa que impedeix d'exercir dignament unes competències que són exclusives. I, mentrestant, uns altres territoris es beneficien, a través dels pressupostos, de la gran solidaritat dels Països Catalans.

Caldrà esperar, aquesta tardor, a l'aprovació dels pressupostos del 2009 per a resoldre dues incògnites: si aquests pressupostos ja preveuen el nou finançament i quin n'és l'import. Si no el preveuen, l'espòli pot deixar Catalunya amb un pressupost inferior al d'enguany.

Gemma Aguilera